

Вихідні дані: // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2017. – №3 (299) травень. – С.101-107.

УДК 378.147

ШПЕТНА С. А.

РОЛЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ МИСТЕЦЬКИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Бурхливий розвиток сучасного українського суспільства, світові тенденції глобалізації та гуманізації визначили нові пріоритети освітньої галузі. Одним із напрямків модернізації освіти в Україні є інтеграція Болонського процесу в системі освітнього простору держави, який пропонує кредитно-модульну технологію, серед особливостей якої індивідуальний режим навчальної роботи, домінування самостійної пізнавальної діяльності, зміна функцій викладача і позицій студента, самостійне планування своєї роботи.

Самостійна робота магістрантів мистецьких спеціальностей у вищому навчальному закладі є не лише засобом, а й метою навчального процесу. Тому на сьогодні в цілісній системі реформування вищої школи, з урахуванням кредитно-модульної системи навчання, особливої актуальності набуває проблема організації самостійної роботи магістрантів, домінантами якої є пошуки ефективних видів організаційно-методичної діяльності, які б сприяли ефективній підготовці майбутніх фахівців, а саме: процес організації, контролю та методичного забезпечення самостійної роботи тих, хто навчається в магістратурі.

Як одна зі складових форм навчання у вишах, самостійна робота передбачає процес самостійної діяльності студента-магістранта за умови оволодіння ним всією сукупністю самостійних дій, які виступають гарантом формування потреби постійного пошуку, накопичення знань, розуміння їх сенсу та значення для професійного зростання особистості з урахуванням сучасних вимог, які пред'являються до спеціалістів відповідного фаху [1]. У зв'язку з цим самостійна робота в організації підготовки магістрів мистецьких спеціальностей має на меті забезпечення високого рівня професійної майстерності випускників, позитивного мотиваційно-ціннісного ставлення до себе, як суб'єкта професійної діяльності. Тому визначення сутності та специфіки педагогічних умов, педагогічних інноваційних технологій організації та управління самостійною роботою студентів у процесі мистецької підготовки є сьогодні особливо важливим.

В умовах складного суперечливого розвитку України, змін форм власності, моральних орієнтирів усі галузі економіки потребують фахівців, які поєднують високу професійну компетентність зі здатністю

працювати в нових соціально-економічних умовах. Це означає, що формування висококваліфікованого магістра мистецьких спеціальностей неможливе без вивчення фундаментальних мистецьких дисциплін як основи аналітичної складової професійної компетенції. Необхідність організації самостійної роботи у процесі фахової підготовки майбутніх спеціалістів обумовлена високими вимогами до рівня загальнокультурної й спеціальної підготовки випускників вузів, зміною загальноосвітніх парадигм, їх підготовкою до професійного входження в ринок праці з міцно сформованими потребами у постійній професійній самоосвіті й саморозвитку [2]. А тому аналітична складова професійної компетенції тісно пов'язана з метою мистецької підготовки, що обумовлює пошук нових форм, методів організації самостійної роботи студентів та розробки належного методичного забезпечення.

До проблем організації самостійної навчальної діяльності зверталось багато дослідників. Сутність самостійної роботи, технологію та методику її організації досліджували С. Архангельський, Ю. Бабанський, В. Буряк, М. Данилов, В. Євдокимов, П. Підкасистий, І. Прокопенко та ін. Питання щодо організації самостійної навчальної діяльності студентів різнобічно висвітлюються в працях А. Алексюка, В. Бондаря, В. Козакова, І. Лернера, О. Морозова, В. Сластьоніна, М. Шкіля, О. Ярошенко та інших. Організаційно-педагогічні умови підвищення ефективності самостійної роботи студентів у вузах є об'єктом розвідок С. Архангельського, А. Алексюка, О. Євдокимова, В. Козакова та ін. Питанням активізації самостійної роботи присвячені численні розвідки вітчизняних і зарубіжних відомих учених-педагогів: І. Зязюна, Н. Ничкало, О. Сисоєвої, О. Пехоти, Г. Філупчака, Н. Побірченко, В. Рибалки. Проблеми планування організації та контролю самостійної роботи висвітлені у працях Р. Гуревича, О. Коваленко, Л. Журавської, Ю. Зінковського, О. Романовського та ін.

Цілісна система організації самостійної роботи магістрантів мистецьких спеціальностей в умовах кредитно-модульної системи навчання у вузах сприяє підвищенню якості професійної підготовки, створює умови для позитивної мотивації самостійного осмислення навчального матеріалу, самовдосконалення з метою формування професійних якостей майбутніх спеціалістів і підвищення їх конкурентноспроможності на ринку праці.

Навчальний час для самостійної роботи магістранта визначається навчальним планом і становить від 2/3 до загального обсягу навчального часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. Співвідношення обсягів аудиторних занять, самостійної й індивідуальної роботи студентів визначається з урахуванням специфіки та змісту конкретної навчальної дисципліни, її місця, значення та дидактичної мети в реалізації професійної програми.

Зміст самостійної роботи над конкретною навчальною дисципліною визначається робочою навчальною програмою та

методичними рекомендаціями викладача. Самостійна робота над навчальною дисципліною може включати: опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу; вивчення окремих тем або питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до виступу на семінарських заняттях та підготовка до практичних (лабораторних) занять; систематизацію вивченого матеріалу перед іспитом; опрацювання та підготовку огляду опублікованих у фахових та інших виданнях статей; переклад іноземних джерел встановленої тематики; підготовка та оформлення схем, таблиць, графіків, діаграм тощо; інструктивно-методичні матеріали до роботи у відео-лабораторіях, комп'ютерних класах [3].

Методичне забезпечення самостійної роботи магістрантів передбачає засоби самоконтролю (тести, пакети контрольних завдань, питання та завдання для самоконтролю).

Самостійна робота магістрантів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями (вказівками), практикумами, конспектами лекцій, навчально-лабораторним обладнанням, комп'ютерною технікою, науковою літературою та періодичними виданнями [2].

У спільній діяльності з магістрантом зменшується доля участі викладача: від організуючої, плануючої та контролюючої вона стає більш рекомендуючою й орієнтуючою, що робить процес навчання самокерованим.

Підготовка до самостійної роботи й керівництва нею, як зазначає Д. Ланде [4], поділяється на три великі блоки: мотиваційний, технологічний й організаційний. Серед форм самостійної роботи можемо виділити лекції, представлені на аудіо- та відеокасетах, електронні версії лекцій, розміщені на Інтернет-сайтах, навчальні комп'ютерні програми, у тому числі гіпертекстові, мультимедіа, інтелектуальні та ін., які дозволяють навчатися у двох режимах – інформаційно-довідковому та контрольному-навчальному. У навчальному процесі магістрантів важливе місце посідає індивідуальна науково-дослідницька робота, а саме: написання публікацій, участь у конференціях, олімпіадах та інших конкурсах, робота в інформаційних мережах і опрацювання додаткової літератури.

Серед активних методів організації самостійної роботи магістрантів у позааудиторний час можна використовувати завдання-комплекси, які пов'язані з основними розділами програми [5]. Наприклад, можна запропонувати скласти опорну схему або заповнити опорну таблицю; відповісти на питання самоперевірки; розв'язати ситуаційні завдання і вправи.

Індивідуальні завдання, як форма організації самостійної роботи магістрантів, розраховані на поглиблену та розширену розробку теоретичних аспектів курсу. Такі завдання вміщують проблемні та творчі питання, пов'язані з профілем майбутньої спеціальності.

Для ефективної організації самостійної роботи варто звернути увагу на вміння магістрантів формулювати й реалізовувати свою мету, моделювати власну діяльність, розвивати процеси мислення, оцінювати кінцеві та проміжні результати своїх дій [6].

Самостійна робота, як форма пізнавальної активності суб'єкта в умовах особистісно-орієнтованого навчання, є одним із стратегічних напрямів побудови якісно нової системи підготовки фахівців. Успіх цієї роботи багато в чому залежить від бажання, прагнення, інтересу до роботи, потреби в діяльності самого магістранта.

Отже, ефективне формування досвіду самостійної роботи магістрантів можливе лише за умов оптимального поєднання аудиторної та позааудиторної роботи, застосування новітніх навчальних технологій, врахування специфіки вивчення навчальних дисциплін.

Таким чином, чітке управління самостійною роботою магістрантів є засобом їх професійного розвитку, що надає право вибору особистих стратегій навчання та самостійної творчої діяльності.

Література

- 1. Бойко Н. І.** Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій / Н.І. Бойко. – Автореф. дис. ... канд. пед. наук. – 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. – К., 2008. – 18 с.
- 2. Козаков В. А.** Теория и методика самостоятельной работы студентов: Автореферат дисс. ...доктора пед. наук / В.А. Козаков. – К., 1991. – 32 с.
- 3. Болюбаш Я. Я.** Організація навчального процесу у вищих закладах освіти / Я.Я. Болюбаш. – К.: Наук. думка, 1997. – С. 62.
- 4. Ландэ Д. В.** Поиск знаний в Интернете. Профессиональная работа / Ландэ Д. В. – М. : Изд-й дом «Вильямс», 2005. – 72 с.
- 5. Управління системою контролю самостійної роботи студентів вищої школи.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://psych.kiev.ua/>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 12.02.17.
- 6. Самостоятельная работа студентов** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.e-reading.co.uk/chapter.php/98177/41/Methodika_prepodavaniya_psihologii_ko nspekt_lekciii.html. – Назва з екрана. – Дата звернення: 12.02.17.

Анотація

С.А. Шпетна. Роль самостійної роботи в процесі підготовки магістрів мистецьких спеціальностей.

У статті розкривається роль та значення самостійної роботи магістрантів мистецьких спеціальностей. Зазначається, що самостійна

робота є однією зі складових форм навчання магістрантів у вишах і формує потребу постійного пошуку, накопичення знань для професійного зростання особистості з урахуванням сучасних вимог до спеціалістів відповідного фаху.

Самостійна робота планується викладачем, який визначає її обсяг та зміст, загальні терміни здійснення, форми, місце та час звітності. Для організації самостійної роботи магістрантів необхідні відповідні умови, серед яких ми визначаємо формування потреби й інтересу до самостійної роботи та створення необхідного методичного забезпечення.

Накопичений значний досвід щодо активізації самостійної пізнавальної діяльності магістрантів дозволяє сьогодні її чітко планувати, організовувати, регулювати. Під час самостійної роботи магістранта вагомого значення набувають його спрямованість, психологічна готовність, а також певний рівень бази знань, на який будуть нашаровуватися нові знання.

Ключові слова: самостійна робота, професійна компетентність, зміст самостійної роботи, методичне забезпечення, роль викладача.

Аннотація

С.А.Шпетна. Роль самостоятельной работы в процессе подготовки магистров художественных специальностей.

В статье раскрывается роль и значение самостоятельной работы магистрантов художественных специальностей. Отмечается, что самостоятельная работа является одной из составляющих форм обучения магистрантов в вузах и формирует потребность постоянного поиска, накопления знаний для профессионального роста личности с учетом современных требований к специалистам соответствующей специальности.

Самостоятельная работа планируется преподавателем, который определяет ее объем и содержание, общие сроки выполнения, формы, место и время отчетности. Для организации самостоятельной работы магистрантов необходимы соответствующие условия, среди которых мы определяем формирование потребности и интереса к самостоятельной работе и создания необходимого методического обеспечения.

Накопленный значительный опыт по активизации самостоятельной познавательной деятельности магистрантов, позволяет сегодня ее четко планировать, организовывать, регулировать. Во время самостоятельной работы магистранта большое значение приобретают его направленность, психологическая готовность, а также определенный уровень базы знаний, на который будут наслаиваться новые знания.

Ключевые слова: самостоятельная работа, профессиональная компетентность, содержание самостоятельной работы, методическое обеспечение, роль преподавателя.

Annotation

Shpetna S.A. THE ROLE OF INDEPENDENT WORK IN THE TRAINING OF MASTERS OF THE ART SPECIALITIES

The article deals with the role and importance of independent work of art specialties masters. It is noted that independent work is one of the component forms of education of undergraduates in the universities, it forms a continuous need for research, knowledge for the professional growth of the individual in accordance with modern requirements to specialists relevant specialty.

Independent work is planned by the teacher who determines its scope and content, the general terms of performance, form, place and time reporting. For the organization of the students' independent work such relevant conditions are necessary, among which we define the needs and the formation of interest to independent work and provide the necessary methodological support.

The essence of self-study is considered as a method of learning, as a form of cognitive activity as a means of attracting undergraduates to self-employment and, finally, as a kind of educational activity of students. The content of independent work on a specific academic discipline is determined by its work program and the guidelines of the teacher. A teacher who is a moderator and consultant of the undergraduates occupies an important place in the organization of independent work.

The accumulated considerable experience in activation of independent informative activity of undergraduates, allows to clearly plan, organize, regulate. Orientation is of great importance during independent work of a student as well as, psychological readiness and certain level of knowledge, which will be layered on new knowledge.

Keywords: independent work, professional competence, self-study content, methodological support, the role of the teacher.

